

Drammen 23. oktober 2025

Buskerud løfter i lag - En invitasjon til felles interessepolitisk mobilisering

Et Buskerud i bevegelse og et Norge i endring

Vi står ved starten av en fremtid som vil preges av **store strukturelle endringer**. Den demografiske utviklingen, kampen om arbeidskraften og rask teknologisk utvikling utfordrer både kommuneøkonomien og samfunnsutviklingen.

I denne situasjonen er **samarbeidet med dere på Buskerudbenken** viktigere enn noen gang. Skal vi lykkes med å møte de store endringene som preger både **kommuner, næringsliv og arbeidsliv**, må vi ha en felles forståelse av utfordringsbildet og en samordnet retning for utviklingen av Buskerud.

Det er avgjørende at vi på alle nivåer, **nasjonalt, regionalt og lokalt**, arbeider etter det samme **veikartet**. Da kan vi samle ressursene, prioritere klokere og bruke den samlede politiske kraften til å styrke Buskerud i et langsiktig perspektiv.

Dette notatet er derfor ikke bare en orientering, men en **invitasjon til felles politisk mobilisering** og til et tettere samarbeid mellom **stortingsrepresentanter, fylkeskommune og kommuner** for å sikre **verdiskaping, velferd og beredskap** i hele Buskerud.

Buskerud er et fylke som løfter i lag

Siden etableringen av **nye Buskerud fylkeskommune** i januar 2024 har vi, sammen med kommuner, næringsliv, utdanningsmiljøer og frivillighet, bygget en **samarbeidskultur** som gir resultater. Gjennom den regionale planstrategien **Med hjerte for Buskerud**, planprogrammet for **Buskerudplanen** og partnerskap i regionråd, kompetanseforum og Buskerudkonferanser, samler vi fylket om **felles mål og handling**.

I januar hvert år arrangerer vi **Buskerudkonferansen** med bred politisk og administrativ representasjon fra kommunene. Du skal allerede ha fått invitasjon til neste års konferanse på **Bøseter, Norefjell, torsdag 8. og fredag 9. januar**. Hvis ikke håper vi du reserverer tidspunktet.

Hvert år i mai besøker vi, i politisk og administrativ ledelse, alle **18 kommuner** for direkte dialog om lokale prioriteringer. Dette er blitt en arbeidsform som styrker samarbeidet og gjennomføringsevnen i hele fylket.

Vi står fast ved vår visjon: **Vilje til utvikling i fellesskap**.

Rammebetingelser og økonomisk situasjon

Statens budsjetter **vokser kraftig**, men prognosen er at **kommunesektoren ikke styrkes**. Vi har en rik stat, men stadig flere fattige kommuner og fylkeskommuner. Kommunesektoren hadde i fjor et samlet underskudd på 15 milliarder kroner, og 26 kommuner står allerede på **ROBEK-listen**. KLP anslår at 50–60 kommuner kan være på listen i 2025, og at tallet kan nærme seg 100 i 2027.

Styringstrykket fra staten er høyt, og det kommer stadig nye utredninger og lovforslag. Et aktuelt eksempel nå er høringen om **ny kulturminnelov**. Oppdatert kulturlovgivning og nye forskrifter løfter forventningene til lokalt og regionalt nivå, men uten samtidig og tilstrekkelig finansieringsopptrapping blir gapet mellom ansvar og midler en vedvarende interessepolitisk konfliktlinje. Den er med på å forsterke spenningene mellom kommuner og fylkeskommuner. Selv om utredningsinstruksen krever vurdering av konsekvenser for kommunal sektor, sikrer den ikke at lokaldemokratiske hensyn veier tungt nok. Det som **virker positivt** nasjonalt, **kan i praksis svekke** lokalsamfunn og lokaldemokratiet.

Flere kommuner har tømt sine fond. Flere kommuner i Buskerud, blant dem **Flesberg og Nesbyen**, er på ROBEK, Flesberg har arbeidet en stund for å komme ut, mens Nesbyen nå arbeider for å få kontroll over situasjonen. **Kongsberg og Øvre Eiker** har en krevende økonomisk situasjon.

Buskerud fylkeskommune har selv hatt en krevende økonomisk situasjon etter delingen av Viken. Gjennom tett samarbeid mellom folkevalgte, administrasjon og ansatte har vi gjennomført en **nødvendig omstilling** på 210 millioner kroner i 2024–2025, med planlagte ytterligere kutt innen 2028. Det har selvfølgelig gått på bekostning av tilbudet vi leverer. Samtidig holder vi fast på vårt utviklingsoppdrag i partnerskap med kommunene.

Urettferdige rammevilkår

Det nye **inntektssystemet for fylkeskommunene, innført i 2024** ga Buskerud en svak startposisjon. Våre beregninger for 2026 viser at Buskerud får **om lag 15 700 kroner per innbygger** i frie inntekter, mens landsgjennomsnittet ligger på **rundt 18 300 kroner**.

Vi skal levere de samme tjenestene med samme kvalitet, men med **vesentlig lavere ressurser**. Hadde Buskerud hatt gjennomsnittsnivået for fylkene, ville det gitt **over 700 millioner kroner mer hvert år** å bruke på tjenester til fylkets innbyggere.

Dette gir et **skjevt utgangspunkt** for et fylke med store regionale forskjeller og høy verdiskaping. Buskerud har både distrikter med lang avstand til tjenester og byområder med sterk befolkningsvekst. Dagens modell **fanger ikke godt nok** opp slike variasjoner. Vi mener derfor at inntektssystemet må justeres slik at Buskerud får et mer rettferdig og bærekraftig økonomisk grunnlag for å levere på sine lovpålagte oppgaver.

Regjeringen har varslet en evaluering av inntektssystemet, men først i 2027. Det er positivt at dette kommer, men etter vårt syn for sent til å møte de utfordringene Buskerud står i allerede nå. Vi forstår at enkelte fylker har særskilte kostnader knyttet til fergestrekninger og et omfattende veinett, men stiller oss kritisk til at **sosiodemografiske forhold** som befolkningssammensetning, levekår og utdanningsnivå **ikke inngår** som kriterier i fylkenes fordelingsmodell. **Det taper Buskerud på.** For ordens skyld opplyser vi om at det er et forhold vi har tatt opp med Kommunal- og distriktsdepartementet.

Et Norge i miniatyr og et Buskerud fullt av muligheter

Buskerud rommer både **by og bygd, industri og reiseliv, landbruk, energi og høyteknologi**. Mangfoldet er vår styrke når vi drar i samme retning.

Gjennom **Buskerudkonferansene** i 2024 og 2025 har vi samlet ordførere, kommunedirektører og stortingsrepresentanter til felles prioriteringer. Ut fra dette samarbeidet har vi definert tre **samfunnsoppdrag** som ramme for **Buskerudplanen**:

1. Mer **innenforskap**
2. **Omstilling og verdiskaping**
3. **Bevaring av natur- og kulturverdier**

Buskerudplanen skal vedtas i 2026 og skal ikke bli en **hylleplan**, men et **styringsverktøy** for samspill og gjennomslag både regionalt og nasjonalt. Fylkesplanen har som kjent et 12-års perspektiv.

Kampen om arbeidskraften – kunnskapsgrunnlag og handling

[Buskerud fylkeskommune lanserte i oktober 2024 rapporten **Fremtidens kompetansebehov i Buskerud**, utarbeidet av Menon Economics.](#)

Hovedfunnene er tydelige:

- Vi risikerer å **gå tom for hender før vi går tom for penger**
- Betydelig **underdekning i helse og omsorg** innen 2035
- Økende behov for **fagarbeidere** innen industri, bygg, reiseliv og grønn omstilling
- Over **5 300 unge voksne står utenfor** skole og arbeid i Buskerud

For å omsette kunnskap til handling etableres **Regionalt kompetanseforum Buskerud** i 2026. Det blir en varig arena for samarbeid mellom **utdanning, arbeidsliv, kommuner og statlige aktører**, med mål om en **mer treffsikker kompetansepolitikk** som fremmer fellesskap, verdiskaping og deltakelse.

Det er avgjørende at vi nå arbeider **strategisk** for å få flere **innenfor** arbeidslivet og færre **utenfor**, og samtidig sørger for at både **privat og offentlig sektor** får tilgang på den arbeidskraften som trengs. **Veksten i arbeidsstyrken flater ut**, ungdomskullene blir mindre, og **flere går ut av arbeidslivet enn inn**. Det gir store utfordringer for både velferd, verdiskaping og tjenestetilbud i årene som kommer. Den utfordringen ønsker vi i Buskerud å møte offensivt.

Levekår og ungdomskriminalitet er en voksende utfordring i Drammen

Drammen står overfor særskilte **levetårutfordringer** som krever nasjonal oppmerksomhet og samordnet innsats. Flere bydeler har vedvarende høy andel **barnefattigdom**, lav **sysselsetting** og lavt **utdanningsnivå**. Dette skaper sosiale forskjeller og øker risikoen for **utenforskap** blant barn og unge.

Politiet og kommunen melder om økning i **ungdomskriminalitet**, der stadig yngre personer rekrutteres til kriminelle miljøer. Det arbeides målrettet for å snu utviklingen, og flere tiltak viser positive resultater.

Det er behov for forsterket nasjonal innsats gjennom **tverrsektorielle tiltak** som kombinerer forebygging, oppfølging og inkludering:

- Økt **statlig støtte** til målrettet ungdomsinnsats i utsatte områder
- Bedre **samordning** mellom politi, barnevern, skole og arbeidsliv
- Tydelig **prioritering av forebyggende arbeid** i samarbeidet mellom stat, kommune og fylkeskommune

Når levetårutfordringene blir for store i Drammen, merkes det i hele fylket. Vi må derfor **stå sammen** om å bygge sterke lokalsamfunn og sikre at flere unge får **muligheter, ikke merkelapper**.

Kommunene og ansvaret for ukrainske flyktninger

Om lag **100 000 ukrainske flyktninger** er bosatt i norske kommuner. Innsatsen i Buskerud har vært **imponerende**, men mange kommuner frykter store økonomiske utfordringer når **statlige integreringstilskudd** fases ut. Den situasjonen vet vi kommer, men kommunene frykter at de vil stå alene med den krevende situasjonen.

Ved utgangen av mai 2024 var kun **22,7 prosent** av ukrainske flyktninger i arbeid (kilde: **IMDi**). Ål kommune kan alene vise til resultater på over 80 prosent. De som ikke kommer i jobb, risikerer å stå uten trygderettigheter og bli avhengige av kommunenes **sosialhjelp**.

For en familie på fire kan dette utgjøre **330 000–400 000 kroner per år**, og i en kommune med 50 slike familier kan eksempelvis belastningen bli **opp mot 20**

millioner kroner årlig. Vi kjenner ingen kommuner i Buskerud som enkelt tar en slik utgiftsøkning i en fra før anstrengt økonomi.

Erfaringene fra **Ål kommune** viser at **språkopplæring kombinert med praksis** gir gode resultater. Kommunene trenger **bedre rammevilkår, mer fleksible tilskudd** og støtte fra Staten til en **fase to i integreringen**. Norge skal stille opp for mennesker på flukt, men på en måte som gir resultater både for **flyktningene og samfunnet**. Det krever **ansvarlighet, forutsigbarhet og statlig medansvar**.

Samferdsel er grunnmuren for vekst og beredskap

For Buskerud er **Fellesprosjektet Ringeriksbanen og E16 (FRE16)** det høyest prioriterte samferdselsprosjektet inn mot Nasjonal transportplan. Prosjektet vil redusere reisetiden på Bergensbanen, styrke bo- og arbeidsmarkedet og bidra til å flytte trafikk fra fly til tog. Ny E16 vil samtidig bedre trafiksikkerhet og framkommelighet på strekningen Skaret-Hønefoss. Prosjektet må realiseres uten ytterligere forsinkelser. Det er vårt klare ønske.

Europavei 134 Dagslet–E18 må ferdigstilles parallelt med utvidelsen av Oslofjordtunnelen for å sikre en trygg og effektiv øst–vest-forbindelse. Ellers vil det bli en manglende lenke i en ellers oppgradert strekning.

I Drammen er det behov for en ny **bru over Bragernesløpet til Holmen**, ettersom dagens bru har en vektbegrensning på 50 tonn. Dette gjelder veien til en nasjonal stamnetthavn og er dermed et statlig ansvar. Av hensyn til både **beredskap og næringsliv** må byggingen fremskyndes.

I **Kongsbergregionen** planlegger Kongsberg Defence & Aerospace å ansette om lag 500 nye medarbeidere i året. Dette forsterker behovet for **bedre kollektivtilbud**.

E16 Nymoen – Eggemoen er et viktig prosjekt for å avlaste Hønefoss sentrum for biltrafikk, bedre framkommeligheten for tungtrafikken ved å unngå de bratte Eggemobakkene og få en mer trafiksikker **E16 mellom Gardermoen og Ringerike**.

Utfordringene med **kostnadsøkningen innen kollektivtransport** og det store **vedlikeholdsetterslepet vi har på fylkesveinettet** i Buskerud er noe alle fylkeskommuner står overfor. Prisstigningen på kollektivtransport er langt høyere enn det vi får kompensert. Det betyr enten et dårligere tilbud, høyere billettpriser eller en kombinasjon. Vedlikeholdsetterslepet på fylkesvei i Buskerud er større enn fylkets budsjett. **Etterslepet** på fylkesveier i Buskerud er på hele **4,7 milliarder kroner**.

Buskerud har lenge arbeidet for **to tog i timen til Kongsberg**, og det bør realiseres.

Vi gleder oss over at **det nye sykehuset på Brakerøya** har åpnet, men det er uheldig at bare to tog i timen stopper der og begge starter i Drammen. **Tog fra både Kongsberg og Vestfoldbanen** bør ha naturlig stopp på Brakerøya, slik det opprinnelig ble forespeilet og at de som arbeider i området kan bruke tog til/fra arbeid.

Vi ser også at halvering av avganger ved **Steinberg stasjon** vil bidra til økt bilkjøring, noe som vanskeliggjør at vi når **0-vekstmålet** i biltrafikken, som vi har sammen med **Samferdselsdepartementet** og som er grunnlaget for **belønningsmidler**.

I Hallingdal ser det ut til, ifølge forslaget til statsbudsjett, at man ikke kommer i gang med **Veipakke Hallingdal**

Det er i Statsbudsjettforslaget satt av belønningsmidler til **Buskerudbyen** på kr 125 mill. kr forutsatt at det inngås en avtale, mens søknaden var på kr 147 mill. Det betyr at ambisjonene på **kollektivtransport** ikke kan innfris om forslaget blir vedtatt av Stortinget. Det betyr at flere av ambisjonene for et **bedre kollektivtilbud** må dempes. Det må også legges til og som nevnt at prisstigningen på kollektivtransport langt overgår den generelle prisstigningen som vi kun er kompensert for.

God infrastruktur er grunnmuren for vekst, beredskap og innenforskap i hele Buskerud.

Kultur og fellesskap - behov for tillit, forutsigbarhet og nasjonalt løft

Kulturpolitikken er et område hvor fylkeskommunens rolle er blitt tydelig styrket de siste årene. Oppdatert lovverk, nye forskrifter og endringer i statlige ordninger har skjerpet forventningene til det regionale nivået. Samtidig ser vi at **ansvaret øker raskere enn finansieringen**. Uten en tilsvarende opptrapping av midler vil gapet mellom ansvar og ressurser forbli en vedvarende interessepolitisk konfliktlinje.

Når fylkeskommunen forvalter statlige ordninger for å styrke kultur og idrett, er for detaljerte føringer og retningslinjer til hinder for **god regional politikk og skjønnsutøvelse**. Fylkene er ulike, og dette mangfoldet bør møtes med **friere rammer og tillit** til regional forvaltning. Jo større handlingsrom fylkeskommunen har, desto bedre kan midlene tilpasses lokale behov.

De **regionale kulturfondene**, etablert i 2025, har allerede styrket lokaldemokratisk treffsikkerhet og regional forankring i kulturpolitikken. Samtidig foreslås det nå en reduksjon fra 75 millioner kroner i 2025 til 40 millioner i 2026. Dette svekker både ordningens legitimitet og de forventningene som ble skapt ved etableringen.

Evalueringer viser at **kommuner og fylkeskommuner forvalter kulturmidler effektivt og med høy kvalitet**. Staten bør bygge videre på dette gjennom stabile rammer og et løft i ordningen, ikke en reduksjon.

Midlene til **regionale kulturbygg** er for lave i forhold til behovene. Fylkeskommunene forvalter ordningen med stor ansvarlighet, men ressursene står ikke i forhold til etterspørselen. I Buskerud er køen av godkjente søknader så lang at vi ikke har kunnet lyse ut nye midler før tidligere prosjekter er fullfinansiert. Staten bør øke bevilgningene for å redusere etterslepet og sikre at kommuner og frivillighet får reelle muligheter til å utvikle **gode kulturarenaer for befolkningen**.

Også **museene** står overfor betydelige utfordringer. Mange av museene i Buskerud har store og kulturhistorisk verdifulle bygningssamlinger som krever et omfattende vedlikeholdsløft. Etterslepet er betydelig, og fylkeskommunen forventer at staten følger opp behovet for et **nasjonalt krafttak for bevaring av kulturarven**, gjerne etter modell av Kirkeløftet. Et statlig fond for bevaring av museenes bygningsarv vil være et viktig bidrag for å sikre framtidig vern og formidling.

Når det gjelder **Vikersund Hoppcenter**, Norges nasjonalanlegg for skiflyvning og Nordens eneste skiflyvningsbakke, har senteret en sentral rolle både som internasjonal og nasjonal arena. De siste årenes kostnadsvekst på strøm og energi, samt økte renter og avdrag, har presset økonomien slik at ønsket drift og lovpålagt vedlikehold ikke kan opprettholdes innenfor dagens rammer. Buskerud fylkeskommune og Modum kommune bidrar årlig, og vi er positive til at staten har økt tilskuddet i 2025 og 2026. Samtidig er det bekymringsfullt at midlene framstår som midlertidige, med risiko for reduksjon fra 2027. Det er ikke mulig å drifte nasjonalanlegget forsvarlig uten et solid og forutsigbart **statlig driftstilskudd**. Staten bør derfor gjøre basisfinansieringen varig og på et nivå som står i forhold til anleggets nasjonale rolle og reelle driftsbehov.

Brageteateret er Buskeruds regionteater, en viktig kulturinstitusjon for hele fylket. Buskerud har få direkte finansierte institusjoner på statsbudsjettet. Statens finansieringsandel i 2025 er **bare 64%**. Drammen kommune og Buskerud fylkeskommune finansierer altså mer enn den etablerte retningslinjen for slik virksomhet som er 70/30. Staten bør følge sin egen etablerte retningslinje for finansiering og **øke driftsfinansieringen til Brageteateret til 70%**. Det vil sikre et stabilt driftsnivå der Brageteateret enda sterkere enn i dag kan fylle rollen som turnerende regionteater, styrke kunstnerisk utvikling og kvalitet og gi et enda bredere tilbud til publikum.

Fylkeskommunen vil understreke behovet for **stabilitet og forutsigbarhet** i kulturfinansieringen. Hyppige endringer og ekstraordinære bevilgninger i reviderte budsjetter svekker den langsiktige planleggingen i kultursektoren. Kulturpolitikken lykkes best når virkemidlene er **stabile, tydelige og forankret lokalt**.

Treklyngen er verdiskaping gjennom skog og sirkulær industri

Treklyngen i Hønefoss er et **nasjonalt tyngdepunkt for grønn industriutvikling**, med unike forutsetninger for å skape arbeidsplasser og verdier basert på skog, bioøkonomi og sirkulære produksjonsprosesser. Samtidig møter miljøet nå flere **regulatoriske hindringer** som truer både etablerte planer og framtidig industriell omstilling. Fylkestinget var nylig på besøk hos dem.

Billerud Viken-saken illustrerer dette tydelig. Søknaden om utslippstillatelse for ny fiberfabrikk ble avslått av **Miljødirektoratet**, til tross for at fagmiljøene **COWI** og

APEM dokumenterer at vassdraget er i **god tilstand** og at utslippet ikke vil forringe miljøet. Fabrikken har byggetillatelse, krafttilgang og finansiering på plass, og ville skapt **regionale ringvirkninger på over to milliarder kroner årlig**.

I tillegg møter bransjen strukturelle utfordringer knyttet til **tilknytning til kraftnettet**. De såkalte **modenhetskriteriene** favoriserer kortsiktige **datasenterprosjekt** med høy kapital og raske løp, mens **tradisjonell industri** med komplekse prosesser og lange godkjenningssløp i praksis **stenges ute**. Det må være mulig å utvikle store, bærekraftige industriprosjekter over tid uten å miste plass i kraftkøen. Det så lenge framdrift kan dokumenteres, mener Treklyngen.

Det foreslåtte **myrvernet** kan få utilsiktede og svært negative konsekvenser for industriutvikling, understreker Treklyngen. Forslaget har tilbakevirkende kraft på vedtatte reguleringsplaner og åpner ikke for helhetsvurderinger av klima- og naturvirkning. For Treklyngen vil dette kunne **stoppe planlagte anlegg** for CO₂-fangst og biodrivstoff. Det er tiltak som alene vil kunne redusere utslipp med om lag én million tonn CO₂ årlig.

Treklyngen ønsker en **strategisk satsing** for både regionen og nasjonen. For å realisere potensialet kreves en tydelig nasjonal **medspillerrolle** der myndighetene tilrettelegger for industriprosjekter som faktisk bidrar til grønn omstilling, verdiskaping og reduserte utslipp.

Ressurskrevende tjenester for personer over 67 år er krevende for kommunene

Ordningen for **ressurskrevende tjenester** er avgjørende for at kommunene skal kunne gi gode og forsvarlige tjenester til innbyggere med store og sammensatte behov. Tjenestene omfatter ofte personer med alvorlige funksjonsnedsettelse eller utviklingshemming, og krever betydelige personell- og driftsressurser over mange år.

Ressurskrevende tjenester for brukere over 67 år er en utfordring. Med særlig ressurskrevende tjenester, menes de brukerne som trenger tjenester som koster kommunen mer enn 1.692.000 kroner pr. år, pr. bruker. Det stilles ikke krav til diagnose eller type lidelse, men omfanget av tjenester som kreves. Ordningen er i seg selv god, da den gir kommunene tilskudd for at vi skal kunne gi et godt tjenestetilbud til mottakere som har krav på omfattende helse- og omsorgstjenester. **Problemet oppstår når brukeren fyller 67 år**, da har ikke kommunen lenger mulighet til å søke om refusjon av disse utgiftene.

I en liten kommune i Buskerud utgjør **2 brukere sitt behov 20% av det totale helse- og omsorgsbudsjettet**. Det greier ikke en liten kommune å bære.

La kommunene opprettholde den såkalte handlefriheten som er intensjonen ved rammefinansieringen, ved å kompensere for de mest sårbare og særlig ressurskrevende brukerne. Dette vil gi brukerne og kommunen mulighet til å prioritere mest mulig rettferdig og bærekraftig. **Opphev aldersgrensen for ordningen**. Den er diskriminerende og uverdig.

Vilje til å stå sammen

Buskerud er rikt på **natur, industri, kultur og samarbeidsevne**. Vi har vist at det er mulig å kombinere **økonomisk ansvarlighet** med **utviklingskraft**.

Vi ber ikke om særbehandling, men om **rettferdige rammevilkår** som gjør at kommunene og fylkeskommunen kan levere gode tjenester, skape verdier og bygge trygge lokalsamfunn.

Å være innenfor handler om å **delta**. Vi i Buskerud er **utviklingsoptimister** på vegne av innbyggerne, næringslivet og en kommunesektor som er den viktigste motoren for **velferd og verdiskaping** i landet.

Vi klarer mer når vi løfter i lag. Vi ser frem til et godt samarbeid

Med vennlig hilsen
Tore Opdal Hansen
Fylkesordfører

